

BAJAI FÜGGETLEN ÚJSÁG

POLITIKAI HETILAP

A bajai függetlenségi és 48-as párt hivatalos közlönye.

Megjelenik minden szombaton.

Kiadó: ifj. Wagner Antal könyvkereskedő.	Felelős szerkesztő: Dr. Valentin Emil	Főszerkesztő: Dr. Rajk Aladár orsz. képvis.	Főmunkatárs: Dr. Nyiraty János	Előfizetési árak: Egész évre 6 kor. Fél évre 3 kor. Negyed évre 1:50. Egyes szám ára 12 fillér.
---	---	--	--	--

Lovretityék a politikában.

Bajai embernek felesleges kérdeznie, ki és mi volt az a *Lovretity*. Egy tizenhárompróbás krakéler, kötekedő korcsmatöltelék, híres verekedő, kit végre is elért a nemezis: úgy bunkózták le, mint a kivért ebet szokás. Betelt a mérték, el kellett pusztulnia a falu rosszának. S a világ napirendre tért fölötte.

De ime, Lovretity újra föltámadt, mi több, iskolát csinált, politikai tényezővé lett, rendőri asszisztenciával bandát szervez, a bicskát fölcseréli a revolverrel s főkapitányi „salvus conductus“-szal ostrom alá fogja a nemzeti eszmékért küzdő koalíciónak sajtóját. Lovretity már nem kapcabetyár többé, Lovretityet megurazta a közbiztonsági hatóság, mellyel annakelőtte oly gyakorta voltak elintézendő ügyei. A *cilinderes* urak frigyre léptek a *revolveres* urakkal, de a gyászmagyarok vérszerződésüket nem a saját, hanem mások vérével akarták megpecsételni. Álljunk meg e jelenség-nél, melyhez képest a balkáni állapotok valósággal rendezett jogviszonyoknak tűnnek fel. Vonjuk le a tanulságot a szabad sajtónak ezen legujabb támadásából, mely Budapesten, Magyarország fővárosában, nem pedig az amerikai *Arizonában* történt, hol a magán- és

közügyeknek revolveres sommás elinté-zése bevett jogszokás.

A legelső benyomás, melyet a hét eseményei szükségkép keltenek az emberben, hogy a garázda Lovretityek nem értelmi szerzői, csak duhaj végrehajtói egy idegen akaratnak. Hogy kire esik a gyanu, azt mondanunk sem kell. Hasztalan mosakodik a szerecsen, a félhivatalos cáfolatokkal, a főkapitányi nyilatkozatokkal oly tények állnak szemben, melyek halomra döntik az ellenérveket és megingatják a szóinak hitelét. Nem is fog a rendőri *salvus conductus*-nak gyanuja eloszlan szivünkéből, mert nem alaptalanul fogamzott meg benne.

Kezdetől fogva gyanus volt előttünk ez a bratyizálás a kormány és a szociálisták között. E sorok írója maga sem hitte volna, hogy ily hamar és ily alaposan teljesedjék az a jóslata, melyet a lapnak ezidei 35. számában tett: „Nem is az őszinte jóakarát vert hidat a szociáldemokrácia és a miniszteri szék között, hanem az a kétes értékű elv: *Flectere si neques saperos, Acheronta movebo* — ha meg nem hajlíthatom az égieket, felzúdítom az alvilágot. Ez pedig jóra nem vezet, legkevésebbé pedig annak javára, aki égő csóvával akar tüzet oltani.“ Ime a hétfői és keddi események világosan megmutatták hova

vezetett az alvilág felzúdítása. Még akkor is, ha a kormánynak és közegeinek nem volna közük e garázdálkodásokhoz, nem menthetők, mert a folytonos öllekezéssel a társadalomra szabadították a torlaszok népét. Még akkor is, ha a közbiztonság őrei tényleg tehetetlenek voltak a revolveres zendülőkkel szemben, a felelősség azokat terheli, akik a napi politika körébe belevonták azokat, kik szóval és tettel a fennálló rend elkeseredett ellenségeinek vallják magukat.

„Bárzi Benőt én meg nem öltem,
Hanem a tört én adtam neki —“

mondhatnák akkor is, ha a koalíciós sajtónak durva megsértésében egyenes részük nem is volna. De a tények arra vallnak, hogy igenis egyenesen befolytak e mozgalomba.

Ki volt az, aki megengedte a szociálistáknak, hogy okt. 10-én közvetlenül a képviselőház előtt gyűlést tartsanak, noha nem minden alap nélkül el lehetett rá készülve számos törvényhozó, hogy inzultálni fogják, ami be is következett? A főkapitányság. Ki engedte meg a szociálistáknak a tüntető körmenetet, ki tiltotta meg a főváros polgárait? A belügyvezető, a szociálisták föllebbezésére. Ki hívta meg a lebuajok és szükséglakások lakóit Pestvármegye székházába „küldöttség“-nek? És ki ve-

TÁRCA.

Córdoba felé.

Irta: **Vértesi Károly.**

A sinek lerakása előtt. — Mikor Nero utazott. — Megismerjük a népet. — Élnek a jelennek. — Erősen dohányoznak. — A Mancha síkságon. — Emlékezés Cervantesre és alakjaira. — Faeke. — Vízből gyártanak. — Jó borokat izlelünk. — A borért nem kell fizetni. — A hol született és meghalt don Quijote. — Világirodalom hírfüregény. — Sok borozó hely. — Legmagasabban fekvő állomás. — Csatahely. — Sok cantara. — Megpillantom a Guadalquivirt. — Töméntelen kaktuszfüge. — Kerítést csinálnak. — Az olajfáról — Emlékezés az Olajfák-hegyére.

Egész Európa, vasutal van már behálózva. Madridtól ötödfélszáz kilométernyi hosszú nagy uton jutottunk el Córdobaba. Lassu menésű vasuton is könnyű ez most, de mennyi idő, türelem kellett ehhez az uthoz a sinek lerakása előtt, mikor az emberek gyékényfüdeles nagy kocsikban, ugynevezett Noé bárkákön, nehézkes szekérpostákön utaztak errefelé nyármelegben, a befogott nyolc-, tiz pár öszvér által fölkavart, ölnyi magasságu porban, elképzeltelhetjük. Azt is, hányszor durrogott, csattogott a kibontott ostor, hányszor fordult a kocsis féldoldalt és hányszor húztak sort az öszvérek hátára. Legjobban lehetett ezt látni a kocsis fölötti helyről, melynek neve banquetta. Az utazás kényelme, sok-

felesége, a szegény és gazdag ember anyagi helyzete szerint változott. A szegény ember gebéje, rozoga, oldaltapogató szekeret von, lassanhalad. Olvasom Nero császárról, hogy ezer kocsí nélkül meg se indult nagyobb utra és hogy öszvéreinek a patkói ezüstből voltak, jól fogtak. Feleségének, Poppaeának a kocsiba fogott lovai pedig arany patkóval voltak ellátva. Ezek a dolgok nem tartoznak ugyan az utazás kényelméhez, valamint az se, hogy szokásaként, mintegy ötszáz szamaránca tejében fürödhetett a kedvelt asszony naponként.

Nekem csak egy volt a kár, hogy részben elveszett a tanulmány, a póstatrombita regényessége. Részben mondom, mert a vasuti kocsik három osztályában, keresztül-kasul száguldván az országon, eléggé megismerjük Spanyolországot, érdekes népét a szokásában és erkölcsében. Nem csinálnak titkot, élnek a jelennek és az élvezeteknek. A ma bizonyos, mit hoz a holnap? kétes az. Andaluziában, a szép asszonyok hazájában másként gondolkodnak mint a magas Éjszakon Throndhjemenben, Tromsöben, a hol lassu a vérforgás.

Mikor megszűnt az erre való fuvarozás, fenyegető módon érintette egész kereső osztályoknak az érdekét. Azóta kiegyenlítődött ez a dolog, a fuvarosok más dologba, üzletágba fogtak. Vig társalgás közben egyre sü-

rübb lett a füstfelhő. Spanyolországban a férfiak mindig és mindenhol dohányoznak. Tehát nemcsak a bikaviadalon, hanem a templom előcsarnokában is, tárgyalás alkalmával és egyéb hivatalos munkában. Egyenlőségi érzetük abban is lel kifejezést, hogy a paraszt az urtól és viszont, tüzet kér. Caballero a hidalgótól!) s így tovább.

A hosszú ut mentén a nagy Mancha²⁾ síkságon, mely 700 méter magasan fekszik a tenger vízszintje fölött, forgó fejű apró szélmalomok, melyeket jól hajt a levegő mozgása, Cervantes alakjai tűnnek föl a képzeletünkben, a szomorú lovag és a potrohos apród, de gondolok Cervantesre magára, a kinek minden gondolata a haza földjéből nőtt ki, a kinek ragyogó képzelete a hétköznapi lényeknek is szárnyat adott, emelkednek szemünkben. Majd finom, majd a szatirikus humor fényének a csillogásával veszi meg a költő szivünket.

Szőlőföldek, gyümölcsösök, füge-, mandula fák, olajfa ültetvények mellett szénégetők telepei és csatornázott földek mellett visz el utunk; az öntöző kerekek forgásban. Láttam parasztgazdaságokban működni a régi formájú spanyol ekét, mely méltó párja az egyip-

¹⁾ Hidalgo = alsóbbrendű nemes.

²⁾ Mancha, arab szo, sivar, száraz vidéket jelent.

zette ki ugyanonnan a bizottsági tagokat? Ki parlamentirozott a veszedelemben forgó szerkesztőségekkel, ahelyett, hogy idejében küldött volna segítséget? Ezek után igazán boldogítóan naív hit kell ahhoz, hogy az ember ne lássa a szociálistáknak hátvédjeit, kik szelet vettek és most vihart aratnak.

Menjünk tovább. A mostani kormánynak dédelgett kedvencei, a szociálisták, azért fordultak a koalíció sajtója ellen, mert ezáltal, hogy homlokterbe állítja a nemzeti követeléseket, késlelteti a szociálista káté alaptételének, az *általános szavazati jognak* megvalósítását. Minő farizeus okoskodás! Először is a megtámadott sajtóorganumok között van olyan is, mely mindenkor zászlóvivője volt az általános választójognak vagy, legalább is e jog kiterjesztésének. Meg aztán, ha ez volna indító oka e szégyenletes orvtámadásnak, ugyan miért nem támadnak hasonló romboló dühvel azokra a *kormánypárti* lapokra, melyek egy előreláthatólag rövid lélegzetű belügyminiszter vesszőparipájára felülni nem akarván, az általános választójog csábos elvét diplomatikus vigyázatból hirdetni nem szokták? Hiszen ezek époly, sőt nagyobb ellenségei annak a szociáldemokrata alapvető követelménynek, mint a koalíciós lapok. Ki ne látná, hogy itt nem egy alkotmányjogi sarkigazságnak megváltoztatásáról, hanem közönséges politikai manőverről van szó? Ki ne itélné el a leghatározottabban azt a pártot, mely minden hazafinak becsülését eljátszotta abban a pillanatban, midőn véres eszköznek szegődött egy politikai pártnak megfélemlítésére? E sorok írója régesrég megjósolta, hogy a sansculotte-ok éretlenek is, méltatlanok is arra, hogy komoly párt számába vétessenek; a Cassandra-jóslatra ostrom-

lott kapuk dübörgése, törött ablakok csörömpölése, revolverek durranása, a munkások Marseillaise adja meg azt a visszhangot, melyet az is megérthet immár, ki kételkedve fogadta a jóslatot.

Még egy gyanus tünete van a politikai Lovretityek föllépésének: a kormány sajtójának nemcsak hogy egyetlen elitélő szava sincsen azok ellen, kik erőszakkal rontanak kollégáikra, hanem szinte a jövő zenéje gyanánt kéjjel üdvözli a revolver dörrenését. Hol itt a testületi szellem, a kollegialitás? Máskor, ha egy toladó tejfőlős száju riporter-gyereket „tapintattal” tisztességre tanított valaki, mindjárt feljajdultak a toll lovagjai, hogy veszedelemben a szabad sajtó, és pártfogásukba vették a revolver-zsurnalisztákat. Most, midőn igazi revolverrel támadnak a becsületes újságíró-műhelyekre, „*kirívó elfogultság*”-nak, „*gonosz rosszakarat*”-nak merik mondani a vezérlő-bizottság óvástételét az erőszak ellen. Akinek szeme van a látásra, régtől fogva észrevehette a szociálista Jákobokon a hatalmas Ézsauoknak kezeit.

Végezetül még egyet. A főkapitány ur mosakodik. És a rendőri jelentések az ő tollával írva egyszerre kirugják az objektivitás székét maguk alól és közönséges, izléstelen leckéztetéseké válnak, hogy miként kellett volna a sajtónak viselkednie a vármegyei, főképen a pestvármegyei eseményeknél, miről kellene Kaas Ivornak interpellálnia stb. Minő hang ez legujabban? Illik-e az államrendőrség fejéhez, hogy rekriminációkkal éljen akkor, mikor a polgárok személy- és vagyonbiztonságáról — saját bevallása szerint — gondoskodni képtelen? Lovretity is azzal biztatta haragosait: Gyere csak a mi utcánkba, majd elrángatom a nótádat! A főkapi-

tány is sületlen viccekkal, a helyzet komolyságához nem illő gúnyval üti el kötelessége teljesítését. Mi köze neki ahhoz, hogy miről interpellál Kaas Ivor? Ez a Mihaszna-tempó is nagyon-nagyon gyanus színben tünteti fel a rend méltóságos örének a magaviseletét a Lovretityek népével szemben.

Ezt is meg kellett érnünk. De úgy kerülhet-fordulhat a sor, hogy még egyéb napokra is virradunk. De azért nem félünk, a politika Lovretityeit is eléri végzetük. Eljő az az idő, el kell jönnie, midőn a nemzet békés ellenállása diadalmaskodni fog azokon, kik a golyó és akasztófa programját utonállók-kal iparkodnak megvalósítani. És akkor megkönnyebbülten fogunk fellélegzeni: Hála Istennek, megszabadultunk a Lovretityektől!

m.

Koalíció ellenes hadviselés.

Ha a világot kis bölcseséggel kormányozzák, akkor bizonyára a bölcseségnek minimuma az, a mi Magyarország kormányzására kirendelt emberekben mutatkozik és eljárásukban megnyilvánul. Minő ezeknek a kormányférfiaknak hivatottsága, egyénisége, multja, jelleme, ezt most ne kutassuk. Gyakran úgy találjuk a világtörténelemben, hogy az államügyek élére állított emberek sem nem a leghivatottabbak, sem nem a legtehetségesebbek. A szerencse, a kegy emelte őket a legmagasabb polcra, vagy mint a mi szerencsétlen viszonyaink között van a dolog, a politikai élet szétzüllése segítette őket az uralomhoz: mert más jó érzésű politikus arra a gyalázatos szerepre kapható nem volt, mint a minőt az önkényuralom nekik szánt.

tomi fellák faekéjének, mely kétezer év óta egyforma, csakhogy, a míg ez, áradásos és iszapos földet könnyen túr, a spanyol faekének kavics akasztgatja útját, kiégett földben nehezen jár. Vannak itt terméketlen, fátlan vidékek, sivár, aszott tájak is. A vonat egyszer hegyláncon buvik keresztül, másutt, terpeszkedő tájon zakatol, egy sósföldön is át megy. Nézzük a hideglelős tájon a növényzetet és a tavakat, melyeknek a vizéből haméieget (hamuzsirt) és sziksót, vagy miként a spanyol vegytanban nevezik, sodát nyernek.

Birka nyájak, egyéb állatesoportok a jobb földeken, utmentén, kutgádor, válu mellé gyülekezve. A magaslatokon, legelésző kecskék, pásztornépség körülöttük, mellettük.

Alcázar de san Juan-nál, hol a mórok egykor várat építettek, Portugália felé vasuti elágazás van, tehát csomópont. Kiszállunk, kényelmesen lehet étkezni, még arra is maradna idő, hogy a mintegy 9000 lakost számláló várost kocsin futólágosan megnézzük, ha volna — kocsí. Addig a spanyol borkezeskedésnek erről a vidékről való föelárusító helyén, izleljük meg Alicante és Estremadura termékét. Zamatos és burgundi jó fajok.

Sok boruk van a spanyoloknak, áldozhatnak ez okon a vendégszeretet oltárán, a nők is szívesen fogják a pohárt kezükbe, azt a vig mulatozást azonban, a mi nálunk olyan közönséges, ott ne keressük, nem találjuk. A boruk erős, csak kortyonként élvezhető vagy vízzel meghiggyva. Vendéglőben ott áll a literes üveg vörösborral minden teríték mellett, külön nem is számitanak a borért,

az étellel jár, iszik, nem iszik valaki, egyre megy.

Délnek haladva, érintjük a mintegy 10.000 lakost számláló Manzanáres városkát, melytől Madrid vize, nevét nyerte. Argamasilla de Alba falucskát nem látjuk, belebb van, születési- és halálozási helye az Cervantes El ingenioso hidalgo de la Mancha-jának, don Quijoténak.¹⁾

Szerzőnek ez a világirodalom hírvű munkája, gúnynyal ostorozza a Spanyolországban akkor lábrakapott és szelvében olvasott lovagregényeket, lovag cselekedeteket. Jellemfestés és a kellemesnek vegyülése a nevetségessel színes, élettéljes képekben.²⁾

Valdepannes nagyobb város 16.000 lakóssal, van benne sok borozóhely.

Almuradielnél elérjük Spanyolország legmagasabban (800 méter) fekvő vasuti állomását. Valamelyik istenhátamögötti helyről jöve, fekete öszvérek egy postakocsit vontattak ide.

Következik nyolc alagut, egyikből kijövünk, másikba beszaladunk, szebb vidékek, helylyelközzel várak omladékát látjuk.

Közelben csatahelyek, a hol a spanyolok álltak csatavonalban a franciák ellen, meg is verték azokat 1808-ban. Ismerjük már ezt az évszámot Madridból, a franciák garázdálkodásáról, pusztításáról. Sásák pusztítását

¹⁾ Quijote, Kihóte-nek ejtendő, (lábszárcsont) Manche pedig Mancsá-nak.

²⁾ Ezernél több spanyol kiadást ért el Cervantes regénye. A világ minden művelt nyelvére lefordították, magyarrá Győry Vilmos.

könnyebben kiheveri az emberiség, mint a művelt nemzetekét, a francia és angolét.

Gyümölcskertes Andujar városnál (13.000 lakos) agyagkorsókkal megrakott sok kocsit látunk. Itt készítik és innét hordják szét a hús víztartó cantarakat. Kár, hogy itt vonaton is nincs azokból néhány, tele friss vízzel. Borral telített, csinos formájú korsókat árulnak azonban az indulóházakban és azok környékén. Fogyasszuk inkább a piros belül granát almát, módunkban van, olesón adják.

Első megpillantása a Qadalquivir¹⁾ folyónak, mely Córdoba és Szevilla mellett is folyik. Vizontlátás ott. Most átrobogunk az öt ives, 198 méter hosszú hidján, mely Spanyolország újabb történetéből ismeretes. Hagyjuk a történelmet és örüljünk, hogy Córdoba alá értünk.

A déli égöv jelentkezik. Kaktusz-füge anynyi, hogy kerítésnek használják, vasuti töltésekre védfalnak a legelő jószág ellen. Meleget szerető aloék, öt-hat méter magasra nő föl a virágjuk, mely a hegyében, ágakra szétterjed. Többkaros gyertyatartóhoz hasonlít. Az alkony, bűvös csütjével sok szép képet rajzolt.

Olajfáknak az erdői látszanak, Nem találom az olivát, oleát, ezt a hasznos fát, a költő mondása »Sötét olajfák illatos hűsében« után olyan szépek, mint képzeltem. Zölde, sárga színű, átellenes ritka levelei, bizony nem nagy árnyat adnak, de szép látványt, mikor a gondozott fák sorokban állnak.

¹⁾ Wád- vagy Uadi a¹-Kebir arab nyelven, a mi nagy folyót jelent.

S valóban, amit ez a kormánynak csúfolt anarchista érdekszövetkezet művel, a legnagyobb mértékben vérlázító, s néhai Bartha Miklós tolla volna csak képes kellőképen kipellengérezni őket. Az a legéredekesebb csapni való eljárásukban, hogy minden tettüket ha még oly alávaló is, a törvényesség mázával igyekeznek leplezni, s a legnevetségesebb törvénycsavarintástól sem riadnak vissza. A §-ok, a papiros türelmesek, önekik is rendelkezésükre állanak. Élnek is velük, ha még oly fonák helyzetbe sodródnak is ferde, félszeg eljárásukkal. Jók ezek az alispánok s más tisztviselők fölfüggesztésére, akik pedig mind közvetlen felsőbb hatóságaik törvényes rendeleteinek engedelmeskednek; alkalmasak a prókátorfogások, törvényhatósági határozatok megsemmítésére, melyek ezen alacsony színvonalu kormány intencióinak nem felelnek meg.

Ezek az emberek a legtorzabb, a legkacagatóbb figurák eljárásukban. Hogyan hivatkozhatnak ők törvényre, akiknek politikai születése, létezése, existenciája, minden tette a bűnnek, a törvénytelenységnek, a zsarnoki önkénynek kifolyása, gyümölcse?

Gonoszságuk nem kisebb mint intelligenciájuk. Igazán amit ők maguk, béríróik és minden emberi érzésből kivetkőzött csöcselék szövetségeseik mivelnek, az egyenesen arcpirító. Mit szólunk csak a legutóbbi napok eseményeiről, melyek a főváros utcáin végbementek? A népjogok lármás hirdetői beszegődtek zsoldosoknak a cezarizmus szolgálatába s a Jakab névre hallgató vezérek mozgósították a félrevezetett, elbolondított munkás sereget a közszabadság legerősebb támasztékának: a sajtónak letörésére. Kövel, husáanggal, vasrudakkal, revolverrel fölfegyverkezve járták

Könnyű a szaporításuk, magról, ojtással, szemzéssel, de elég egy vesszőt földbe ásni, csak azután vizet bőven a dugványra, csatornahálózatot a földre, melyen az olajfák vannak állítva, a meleg napsugár elvégzi a többi, kihúzza a földből magasan, megnövesztve, vigtenyésztésre indítja. Félezer, egyezer méter magasságig megy föl a hegyekre, csak kedvező éghajlatot, alkalmas talajt találjon. Vén kort ér el. Ilyen olajfa-Mathuzsálemeket látam Jeruzsálem mellett az Olajfák-hegyén többet, melyekről állítják, hogy Krisztus idejében is megvoltak már. Hat méterig terjedő területük, a földből kikopott vastag gyökereik nagyon magas kort mutatnak.

Egy kinőtt olajfa, csonthéjas bogyoinak olajában négy-öt korona jövedelmet ad.

Az olajfának mintegy 35 faja van. A levelek tövében, ágas-bogasan vagy fürtösen álló, némelyik kerek nagy, tojásdad gyümölcsben két mag is van. Nemesak a mag, de a gyümölcs is ad olajat, sokat, kövéret. Az érett gyümölcsből szivárogtatott vagy gyengén sajtolt olajnak jobb a minősége, mint a malomban őrlött gyümölcse.

Az olajfa-bogyó éppen érésében volt, mikor Spanyolországban utaztam. Savanyítva, fűszerezve, tányéron mindig ott állt az asztalon. Ki, csemegének ette, ki meg étvágygerjesztőnek. Én úgy találtam, hogy se jó, se rossz, mások nagyon kedvelik. Néhány szemet délben, este, lehet enni belőle.

Az olajfák között. Córdoba felé járva tudtam meg, irtam meg ezeket.

be a főváros utcáit; megtámadták, valószínűs ostrom alá fogták a koalíciós sajtó szerkesztősegeit és kiadóhivatalait. Hullott a közápor, működtek a botok, durrogtak a revolverek, akárcsak Oroszországban. Zavartalanul üzhették az *elvéltársak* ártatlan kedvteléseiket — a személy és vagyonbiztonság dicsőségére. De ez Rudnay főkapitány szerint, mint magán érdek, melynek oltalmára erején tulmenő védelmet nem nyújthat. Ja, ez nem főispáni installáció, ezt a császár tervei nem követelik!

Sajnálatos tények ezek, melyekért senki más nem felelős, mint a kormány, amely titkos, de mindenkitől ismert sugalmazója, értelmi szerzője a bűnös agitációnak. Szánalommal látjuk a magyar munkásságot abban a táborban, ahová lelketlen, megvásárolt vezérei terelték. Csodáljuk, hogy nem veszik észre a velük üzött aljas játékot; hogy egy kormány, mely kész a nemzeti akarattal szembe helyezkedni, ezer éves alkotmányunkon durva erőszakkal végig gázolni, az nem lehet a népjogok kiterjesztésének őszinte barátja; ha pedig ilyennek vallja magát, mint teszik Fehérváry és cimborái, hazug ámitó. Széchenyi, Kossuth s a többi nagyjai nemzetünknek a nagy 48-iki vívmányokat, a közszabadságok kiterjesztését nem utcai, helyesebben utonállók harcával küzdötték ki, hanem az érvek, az eszmék, a méltányosság és humanizmus fegyvereivel. Ezek hatnak, fölvilágosítják az értelmet és kedvezően hangolják cselekvésre az akaratot. Munkások, honfitársak, így küzdjünk, így harcoljunk a jogokért. A költő szavaival zárom fejtegetésemet:

Előttünk egy nemzetnek sorsa áll.
Ha azt kivittük a mély süllyedésből,
S a szellemharcok tiszta sugaránál
Olyan magasra tettük, mint lehet,
Mondhatjuk, térvén őseink porához:
Köszönjük élet! áldomásodat,
Ez jó mulatság, férfi munka volt.

Politikai hír.

A főispán Budapestén.

Bezerédy István városunk lemondott főispánja a keddi gyorsvonattal Budapestre utazott. Ugy értesülünk, hogy Bezerédy a felmentését ment megsürgetni, mert semmiesetre sem akar tovább a csöcselékekkel szövetségessé ostromtrák banda szolgálatában maradni. Nagyon valószínű, hogy Bezerédy felmentése a héten megtörténik, de, hogy ki lesz utóda, azt még sejteni se lehet. Arról beszélnek, hogy *Biró Károly* szabadkai polgármester, mint helyettes főispán a folyó ügyek elintézésével bizatnék meg, de az ilyen mende-mondát nem szabad komolyan venni.

A vakokról.

Hazánk tizenhatezernél jóval több világtalanja tétlen tespedésben él a társadalom terhére. megmenteni őket önmaguknak mindezt ideig csak elenyésző csekély mértékben lehetett. Az alföldön, viszonyítva Magyarország egyéb részeihez, aránytalanul nagy számban vannak a vakok. A trachoma és az ujszülöttek ragályos szembetegsége (blennorrhoea neonatorum) óriási módon sujtja ép azon néposztályt, mely tudatlansága folytán a szembajokkal szemben vagy közönyt viselkedik, vagy egyáltalán mitsem követhet el. A mindinkább terjedő baj enyhítésére a legutóbbi időben Szegeden vakok intézete létesült, hogy a sze-

rencsétlenek kezéből kivegye a koldusbotot, kimentse a romlasztó tespedésből, a bennük szunynyadó képességeket öntudatra ébresztve kenyérkeresetre tanítsa őket.

A vakok szegedi intézete kitűzött humanisztikus célját megvalósítani nem képes, szűk anyagi erejéhez viszonyítva csak igen korlátolt számban veheti fel a vakokat. Néhány lelkes emberbarát buzgólkodása folytán 34 világtalan részeseit a kiképzés áldásaiban, míg a többi 4000 sorssujtott vak csüggedéssel, reménynyel várja ma is felvételét. Országosan folyik érdekükben gyűjtés, de nem azzal az eredménnyel, a mint ezen pártfogásra méltó ügy valójában megkívánna. A részvétlenségnek, mely a vakok szomorú helyzetének hathatós felkarolását annyira megnehezíti, egyik főoka az, hogy a nagyközönség nem ismeri azokat az eredményeket, melyeket a vakok intézeteiben elérnek.

Mint minden emberi lényben, a vakban is produktív erő van, elég gyakran tehetség is rejlik. Elvész azonban ezen erő és kihasználatlan marad a képesség, ha akarat és öntevékenység fel nem ébresztetik benne, állapotát még inkább sulyosítja azután, hogy elhagyatva mindenkitől a folytonos tétlenségben éreznie kell még azt a különbséget, mely közte és látó embertársai között létezik. Pedig szakszerű módszerek és alkalmas eszközök segítségével ki lehet képezni a vakot mindarra, mit a látók az iskolában elsajátítanak. A hallás után megtanulható elméleti tárgyakon kívül, megtanulhatnak olvasni, írni a számukra feltalált és igen alkalmasnak bizonyult írás-olvasási rendszerben, számolni megfelelő gépeken, rajzolni rajzpárnákon. Megszerzik a földrajzi ismereteket dombortérképeken, a természetrajz és természettani ismeretek birtokába juthatnak tapintó érzékük útján, egyszóval beférkőzhetnek minden ismeretkörbe. A különbség csupán abban áll, hogy a vak az épen megmaradt és fokozottan kiművelt érzékszerveivel észreveszi azt, amit a látó szemével.

Az elemi tárgyak elvégzése után, midőn úgy szellemileg, mint testileg egy meghatározott fokig neveltettek, valamint a kézügyességben (agyagmintázás, faszlójd, papírmunka, gyékényfonás stb. által) tapintásszervük a legfinomabban kifejlesztettek, ipari tanműhelyekben tovább képeztetnek. Tehát későbbi önfentartásukról is gondoskodás történik, hogy a maguk, esetleg családjuk számára megkereshessék a mindennapi kenyeret. Az ipari tárgyak közül megtanulhatják a kosár- és székfonást, kefe- és harisnyakötést, kötélverést, lábtörlőkészítést, zenei képzettségüknel fogva a zongorahangolást. Bármelyiket pedig elsajátíthatják oly alaposan, hogy a látó emberek készítményeivel versenyezhetnek, és mint önálló iparosok derekasan megtudják állni a helyüket. Igen alkalmasnak bizonyultak a vakok az irodai teendők végzésére is. Az írógép kezelését könnyen elsajátíthatják, leveleket, átiratokat megszerkeszteni és leírni egymaguk képesek. Nagyobb kereskedelmi és iparvállalatoknál, hol állandó telefonkezelő szükséges, a vak szintén előnyösen alkalmazható.

A foglalkozási ágak ily szép szép számban vannak nyitva a vak előtt, miért ne hidalnók át eme sorssujtott szerencsétleneknek is azon utat, mely a boldogulás felé vezet. Nemzetgazdasági érdek kívánja, hogy kiképzésben részesüljenek, hogy hazánk hasznos tagjaivá váljanak, önfentartásukat nem koldusfillekből, hanem saját kezük munkájával megkereshessék. Ne legyünk közönytől szánalmas sorsuk irányában, mentsük ki őket a rom-

lasztó tespedésből, nyújtunk nekik segítő jobbot az életre és helyezük őket vissza emberi mivoltukra.

Eck Péter.

HIREK.

Bizottsági tagválasztások. Folyó hó 7-én ejtetett meg úgy az alsó, mint a felső városrészben egy-egy bizottsági tagnak megválasztása. Az alsó városban *Rajcsányi B. Imre*, a másodikban pedig dr. *Fehérváry Dezső* volt pártunk jelöltje, kik egyhangulag meg is választottak. Rajcsányira beadott 72 szavazólap, Fehérváryra 67. Minthogy ellenjelölt nem volt a választás a legnagyobb csendben folyle. Helyeselhetjük, hogy a szabadelvűpárt, tudva ugyanis, hogy kudarc érné, ellenjelöltet nem állított s így haszontalanul a polgárság felizgatva nem lett.

Alkotmányvédő bizottság. Az alkotmányvédő bizottság 7-én d. u. 4 órakor tartotta ülését a városháza 2-ik számú tanácstermében dr. *Rajk Aladár* országgyűlési képviselő úr elnöke alatt. A városi tanácson kívül jelen voltak dr. *Rajk Aladár*, *Túry Mátyás*, dr. *Nyiraty János*, dr. *Valentin Emil*, dr. *Szirmai Vidor*, dr. *Fehér János*, dr. *Herman Adolf*, dr. *Boros József*, dr. *Koller Imre* alkotmányvédő bizottsági tagok. Az ülés tárgyát a tanácsnak azon intézkedése képezte, mely szerint a póttartalékosok behívását tartalmazó hirdetményeket a tanács kifüggesztetni rendelte. Beható eszmecsere folytatott, melyben a bizottságnak valamennyi tagja részt vett. Végül a bizottság azon határozatot hozta, hogy felhívja a városi tanácsot, hogy a jövőben érkező adó- és újoncra vonatkozó megkereséseket, azok teljesítése előtt az alkotmányvédő bizottságnak mutassa be.

A baja—szabadkai szini-kerület új igazgatója. A szabadkai szinibizottság e hó 4-én tartott ülésén dr. *Farkas Ferenc* fiatal szinigazgatót választotta meg a baja—szabadkai szinikerület igazgatójává. Pesti *Ibász Lajos* a pályázattól visszalépett. Még két pályázó volt: *Krémer Sándor* és *Polgár Károly*. Hogy helyesen cselekedett-e a szinügyi bizottság, amikor a két régi kipróbált direktor helyett egy fiatal kezdőt választott meg, — majd a jövő fogja megmutatni.

Dr. Bányai Miksa nyugalomban. Dr. Bányai Miksa a szegedi kir. ítélőtábla nagy tudású bírója, volt szabadkai törvényszéki bíró mai nappal nyugalomba vonult és Bácsalmáson ügyvédi irodát nyitott.

Közgyűlés a szanatóriumi bazár érdekében. Ama szanatóriumi bazár kiállítás ügye iránt, mely dec. 13-tól dec. 17-ig fog tartani a szabadkai állami tanítóképző intézet helyiségeiben, egész városban igen élénk s társadalmunk minden rétegét átható érdeklődés mutatkozik. Ma délután 5 órakor a tanítóképző helyiségeiben vezető társadalmunk hölgyei népes értekezletre jöttek össze; oly számban, hogy három termet betöltött az érdeklődő hölgyek nagy társasága. Tombola jegyek, belépő jegyek igen nagy számban fogynak. Sokan felkeresik a tanítóképzőt, hol gyönyörködnek a kibontott szép tárgyakban. A gyűlés kijelölte a háziasszonyokat, a nekik

a segédkező hölgyeket. Végleg megállapították a hangversenyek programját s a tombola játék sorrendjét. A nagy érdeklődést tekintve a kiállítás és bazár igen sikerültnek ígérkezik.

Kardos menyecske. Tudja a kánya, mi az oka, hogy az ember nem szeret adót fizetni. Nem szeret fizetni se állami adót, uti adót, se papi adót; — legkevesébbé szeret azonban fogyasztási adót fizetni. A mindenféle adóval agyon sanyargatott szegény ember bizony örül, ha az adózás alól valami tituluson kibújhat. Így aztán gyakran megesisik, hogy a szegény ember egy-két hordócskával eldug a termett borból. Igen ám, csak-hogy nem azért teremtett az Isten spiczlit a világra, hogy az, az ilyen eldugott bor hollétét ki ne szagolja. Kiszimatolja az, ha föld mélyeséges fenekére rejtik is el. Így történt a minap is. *Pécsi Máriánál* vizitáltak a spiczlik, hogy »fölvesszik« a bort. Amint ebben az irányban működne, egyszer az egyik felüti az orrát.

— Te, én itt valami szagot érzek, — mondja az egyik.

— Én is, — felel a másik. Nézzünk csak egy kicsit körül.

— Mit akarnak, körülnézni? — pattant fel most a menyecske, ki eddig csak csöndes szemlélője volt a dolognak. Azzal felkapott egy söprű nyelet és egyszerűen kizavarta a szaglászó spicliket. De hisz ezek csak ezt várták. Ugy tettek, mint az installálandó főispánok. *Karhatalmat* vettek igénybe. Kicsibe mult azonban, hogy a spiclik is, meg a karhatalom is a rövidebbet nem huzták. A kardos menyecske ugyanis nem záptojással, vöröshagymával, tintásüveggel, vagy efélékkel fogadta az érkezőket, hanem fejszét ragadott a karhatalmat képviselő *Pesti János* rendőrré, meg a spiclikre s talán csuffá is teszi őket, ha *Pesti* paktumot nem ajánl. A menyecske ezt rövid habozás után elfogadta és leszerelt. *Pesti* azonban megszegte a paktum egyik pontját azzal, hogy a menyecskét hatóság elleni erőszak miatt feljelentette.

Levél czimzések és a posta. Az egész világon ismeretes a magyar posta jó hira, de azért megtörténik néha, hogy a levelek címét a gyors munkában elolvassák. Így történhetett meg az alábbi eset. — A szabadkai színház tenoristája — amikor még Baján volt a társulat — a következő címzésű levelet kapta Berlinből: *Baja — Szinbáz*. A berlini expeditor elküldte a levelet *Szinbach*-ba, Bajorországba. (Bayern—Sinbach) Csütörtökön végre a budapesti posta Bajára, ez meg Szabadkára küldte a nagy utat megjárt levelet.

Lovak a politikában. Szemere Miklós az ismert sportman elnevezte egyik lovát *Fejérvárynak*. Persze a koalícióban rossz néven vették Szemerétől azt a kormány-elnök iránt tanusított figyelmességet és a radikálisabb elemek fölszólították, hogy változtassa meg a csikó nevét.

— Boesánat, tiltakozott Szemere — először is utálok minden névváltoztatást . . . . azután meg »Fehérváry« igen gyenge tehetségű lovacska, úgy, hogy versenyt nem igen fog nyerni. Képzeld el, ha majd utolsónak fog beammogni micsoda »abcug Fejérváry!« fog végigzogni a tribünökön.

— Biz az igaz! — mondogatták a körülötte állók. Így kerülnek a lovak a politikába.

Sikkasztó betegápoló. *Selymes Mihály* a városi közkórház *Palinból* ideszakadt egyik ápolója, több beteg által reá bizott ingóságokkal megszökött. Az ingóságok egy részét eladta s az árát elmulatta. A csendőrök le tartóztatták s a bíróság fogházába kísérték.

Titokzatos pofon. *Bohner Ferenc* fuvaros panaszt tett a rendőrségen, hogy november hó 26-án este, amikor a fuvarozásból hazafelé tartva, lassan hajtotta a lovait, valaki hatalmasan pofon vágta. Az a különös a dologban, hogy *Bohner* egy teremtett lelket sem látott maga körül, sem a pofon előtt, sem a pofon után. — A szomszédbeli vén asszonyok azt mondják, hogy *Bohner* egyszer nem emelte le a templom előtt a kalapját s ezért utalványozott ki *Szent Péter* egy nyaklevest a számára.

A bicska. *Heinrich József* kereskedő segéd m. hó 27-én hátbaszurta *Jerezamovits Lajos* csizmadia-segédet, amiért ez nem engedte meg, hogy *Heinrich* egy inast elverjen. Legfőbb ideje volna, hogy az ilyen bicskázó legénykéket a bíróság móresre tanítana.

Vigyázz, ha jön a vonat! A kereskedelemügyi miniszter rendeletet bocsájtott ki, amelyben meghagyja, hogy a vasuti pályákon levő »Vigyázz, ha jön a vonat!« felirású táblák lomtárba helyeztessenek és helyettük új táblákat alkalmazzanak a következő felirattal: »Vigyázz!!! Ha a csengetyű szól, sorompók közé menni tilos, ha köztük vagy, sietve távozz!«

Öngyilkos vasutas. *Vasvári Sándor* 25 éves, szabadkai vasuti kiséző fékezőt a szolgálatból elbocsátották s a napokban fizették ki utolsó járandóságát. *Vasvári* egész éjjel mulatott s reggel, mikor pénze elfogyott, hazament és otthon anyjától kért pénzt, de anyja nem adott. Ekkor kiment az udvarra és ott egy félreeső helyen föbe lőtte magát s azonnal meghalt.

A szerencsétlen fiatalember öngyilkosságának tulajdonképeni okát hozzátartozói abban látják, hogy eljegyzésének felbontása miatt keseredett el. Az öngyilkos zsebében egy női arcképet, emlékkönyvet, imakönyvet és egy aranygyűrűt találtak, amely emléktárgyak valószínűleg újabb keletű ismeretség folytán jutottak hozzá.

Kézrekerült pénzhamisítók. A kiskunhalasi rendőrség a minap jól szervezett pénzhamisító bandát tett ártalmatlanná. A kunságban már ugyanis hosszabb idő óta észlelték, hogy hamasított husz koronás bankjegyek és 5 koronás fémpénzek kerülnek forgalomba. A csendőrség már régebb idő óta kutatott a hamisítók után, de eddig eredmény nélkül. Most azonban a legutóbb megtartott majsai vásáron sikerült elfogni a bandának egyik tagját, *Barta Pál* majsai lakos személyében. *Bartha* a vallatás során beismerete, hogy a nála talált hamispénzeket a *Czinkóczy István* vezetése alatt működő pénzhamisító bandától kapta értékesítés végett. A csendőrség megtudta azt is, hogy a pénzhamisító bandának *Czinkóczy* kívül még öt tagja van. A »pénzgyár« *Bárkányi József* tanyáján volt berendezve. A csendőrség ennek alapján éjjel megjelent *Bárkányi* tanyáján és a banda összes tagjait letartóztatta.

Felülfizetés. A bajai kath. legényegylet 1905. nov. 26-án tartott műkedvelői előadásán a következő felülfizetések történtek: dr. *Városov Gyula* 10 kor., *Vojnits Dániel* 10 kor., özv. *Leitsuk Jakabné* 10 kor., dr. *Koller Imréné* 5 kor., dr. *Makray László* 5 kor., *Vigyázó Vendel* 4 kor., *Pósch Ernő* 3 korona,

FERENCZ JÓZSEF KESERŰVIZ

az egyedül elismert kellemes ízű természetes hashajtószer.

Jaszenovits Gergely 3 kor., Nádas Sándor 2 kor., dr., Kuzman Oszkár 2 kor., Nagy Sándorné 2 kor., Czérnai Imréné 2 kor., Schuller József 2 kor., özv. Trapli Ferenczné 2 kor., Mormer Ferencz 2 kor., Wildmann János 3 kor., Laforsche János 2 kor., Beok József 1 kor. 20 fill., Kruzsity Péter 1 korona, Utri Pál 1 kor., Szoviusz András 1 korona, Rábl Béla 1 kor., Bálint Gyula 1 kor., Váradí András 1 kor., Szalay Károly 1 korona, Varga Lajos 1 kor., Heiszler György 1 kor., Szabó István 1 kor., Sugár József 60 fill.

Hegyközségek alakítása. A földmivelésügyi m. kir. minisztérium leiratot intézett az összes törvényhatóságokhoz a hegyközségek alakítását illetőleg. Eddig ugyanis a 100 katasztrális holdon fölüli birtokosok alakított hegyközségek jóváhagyattak akkor is, ha az alakítás mellett az alakuló gyűlésen jelenlévők $\frac{1}{3}$ része szavazott. Ezután csak akkor fog jóváhagyatni, ha a tényleges birtokosok $\frac{1}{3}$ része fog az alakítás mellett szavazni.

Megátkozott kenyerek. Egyik komoly bácsmegyei ujságban olvastuk ezt az érzékeny históriát. »Különös eset történt egyik vidéki uradalomban, a hol egy béres felesége kenyeret süített abból a lisztből, melyet e célra rendszeren használni szokott. A tészta szakajtásnál azonban valami nem tetszett az asszonynak s emiatt aztán istentelen káromlásra fakadt s éktelen szidalmakat szórt a kenyérre, míg a kemencébe rakta. Mikor rendes idő múlva kiszedte a kenyeret a kemencéből s felvágott közülök egyet, rémülve tapasztalta, hogy szénfekete a bele, holott a haja meg sem pörköldött. Ilyen volt mind az öt kenyér, a cipó azonban nem. Hogy el ne vesszen a kenyér, a moslékba tette s disznájának akarta adni. Ekkor meg azt látta, hogy mind az öt egészen megvörösödött s olyan lett, mintha véres volna. Az esetnek hamar híre ment s a nép természetesen azt hiszi, hogy az asszony istenkáromlása okozta a csodát.«

Talán mondanunk sem kell, hogy mint kuriózumot közöltük ezt a szemén-szedett ostobaságot.

Csak csodálkozunk azon, hogy akadt olyan szerkesztőség, mely az ilyen, — a sötétség és butaság terjesztésére alkalmas közleménynek lapjában helyet adott.

A viharágyuzás megszüntetése. A m. kir. földmivelésügyi miniszter a bortermező vidékek törvényhatóságaihoz intézett leiratában többek között ezt mondja: »Amennyi reménnyel fogadtatott kezdetben a jég ellen viharágyuzással való védekezés lehetőségének gondolata, épp annyira megrendült utóbbi időben a bizalom ezen védekezési eljárás iránt. A viharágyuzás kérdésében tartott nemzetközi kongresszusok egyetlen mozzanatott nem hoztak napvilágra, amely ez eljárás sikerébe való hitet megerősítette volna teljesen és az ezen eljárásba vetett bizalmat. A szakemberek ujabban odáig mentek el, hogy a viharágyuzást költséges játéknál egyébnek nem tekintik s tényleg napról-napra fogy a

hivók száma, akik az eljárástól sikert várnak, úgy, hogy az utóbbi időben a legtöbb helyen már teljesen felhagytak a viharágyuzás alkalmazásával. Minthogy ezek szerint ily bizonytalan eredményű és problematikus sikerű, de költséges eljárásnak szószólója nem lehetek s aggályaim vannak abban a tekintetben, hogy egyesületi vagyonnak ily kétséges célra való felhasználását a viharágyuzásra alakult egyesület alapszabályainak jóváhagyásával megerősítem, felhívom az alispán urat, hogy a szőlősgazdák jég ellen védekező egyesületének összes érdekeleit értekezletre hívassa össze, fennebb érintett aggályaimat velük közöltesse s alkalmas módon hasson rájuk, hogy a viharágyuzásnak a bizonyítható vagy igazolható legesekélyebb sikere hiányát is lássák be s az e célra való egyesülés, illetőleg a jelzett védekezési eljárás alkalmazásának szándékáról — saját meggyőződésükből — álljanak el.

A Székely-havasi bivalytej jósága általában ismeretes. Ezen bivalytejjel készíti Bulázsovich Sándor gyógyszerész Sepsiszentgyörgyön 170. szám, a törvényesen védett »Alba«-szappant (ára 1 korona), »Alba«-arckrém (ára 1 korona 50 fillér) és »Alba«-hölgyport (ára 1 korona 50 fillér), melyeket a szokásos vásári reklám mellőzésével, nyugodt lélekkel ajánlunk a művelt hölgyközönség figyelmébe, mivel semmi ártalmas vegyi terméket nem tartalmaznak s melyekről hazánk első orvosnője dr. gróf Hugonnay Vilma ezt írja: »Az »Alba«-szappan és krém a bőr ápolására, a szeplők és más arctisztálanságok eltávolítására a legjobban ajánlható szerek«. Kaphatók mindenütt

Orvosi körökben már rég ismert tény, hogy a **Ferencz József keserűvíz** valamennyi hasonló vizet, tartós hashajtó hatása és emlitésre méltó kellemes ízénél fogva, már kis adagban is tetemesen felülmulja. Kérjünk határozottan »Ferencz József« keserűvizet.

Zongorák, cimbalmok és hegedűk, — csak első rangú gyártmányok! — Kaphatók **Wagner** Antalnál Baján.

Schmidl L.-féle győri Hungária Csokoládé és finom Cukorkák

kaphatók:

Baján minden nevesebb fűszerkereskedésben.

Tiszta, jó és ajánlatraméltó
H o n i gyártmányok!

Szén eladás.

Van szerencsém értesíteni, hogy

I. rendű porosz-szenet,
továbbá

salgótarjáni-szenet

raktáron tartok s azt a **legolcsóbb áron** bocsájtom a t. közönség rendelkezésére Szives megrendelést kérve, vagyok

kiváló tisztelettel

Grünwald Dávid

Kazinczy Ferenc-utca 4.

Egy használt

PÉNZSZEKRENY

megvételre kerestetik.

Cim a kiadóhivatalban.

Kész

hajfonatok és hajbetétek
kaphatók a legolcsóbb árban,

úgyszintén mindennemű

hajmunkát

elfogad

Loncsek József fodrász,
Baján.

Feltűnő újdonság!

DELICE

— Minden hirdetés felesleges. —

A dohányzó egyszer veszi és többé
mást nem szíhat.

Legjobb valódi **francia szivarkapapír** és **szivarkahüvely** kapható az ország minden különlegességi árudájában.

MAGGI-FÉLE LEVES-ÉS ÉTEL-ÍZESITŐ

Üvegcsékben 50 fillértől kezdve. Eredeti üvegcsék legolcsóbban utántöltetnek.

Épp úgy ajánlhatók **MAGGI BOUILLON-TOKJAI**, melyekből csupán forró víz ráöntése által, kitűnő erő- vagy husleves készíthető. — Tokokban á 2 adag 20 és 15 fillérért. — Kaphatók **DRESCHER GYULA** kereskedésében **BAJA**.

Maggi kitüntetései: 5 nagydíj, 32 aranyérem, 6 diszoklevél, 7 tiszteletdíj.

Hétszer versenyen kívül, többi között az 1889. és 1900-iki párizsi világkiállításokon. (Maggi Gyula jurytag.)

páratlan a maga nemében és régóta jól bevált szer, hogy gyenge levesek, mártások, főzelékeknek stb. egy pillanat alatt meglepő jó és erőteljes ízt adhassunk.

Kis adag elég.

Az alkalmas karácsonyi ajándékok

vására megkezdődött már!

BARTA VIDOR és TÁRSA ILLATSZERTÁRÁBAN,
Vörösmarty Mihály-u. 4.

Kérjük a nagyérdemű közönséget kirakatainknak szives megtekintésére.

Minden elképzelhető alkalmas ajándék diszmutárgyak óriási választékban kaphatók.

———— SZIGORUAN SZABOTT SZOLID ÁRAK! ————

A Barta-féle „ARANYVIRÁG” arc crème a legkiválóbb bőrápoló szer 1 tégely ára 2 korona.

Kalapok díjtalanul vasaltatnak.

Halász Béla

utódánál.

Kalapok díjtalanul vasaltatnak.

Fíú kalapok:

1'10, 1'20,
1'30, 1'50,
1.60, 3 kor.-ig.

Férfi kalapok

2, 2'20, 2'40,
3, 3'50, 3'60.
9 koronáig.

Nyakkendő és
keztü
különlegességek.

ÖZV. SPITZER SIMONNÉ ÉS TÁRSA

Telefon 33. ——— B A J A. ——— Telefon 33.

Ajánlják

tégla-, cserép- és cementárú gyártmányaikát.

== Mindennemű tégla-, cserép- és francia cserép. ==

Cementműkö tárgyak:

marha és sertés vályuk, jászolok. Kútmedencék, kútfödelek.

Kémény és oszlop fedelek. Lépcsők. Folyosó-lapok.

Egyszerű és diszes cementlapok, márvány mozaik lapok.

Beton, terazzo és keramit burkolások.

A „Beocsini Cementgyári Unió” főképviselője.

Használt régi

HEGEDŰ

megvételre kerestetik.

Cím a kiadóhivatalban.

MIT IGYUNK?

hogy egészségünket megóvjuk, mert csak csakis a természetes szénsavas ásványvíz erre a legbiztosabb óvószer. Elsősorban a mohai

ÁGNES

forrás mint természetes szénsavdús ásványvíz, föltétlenül tiszta, kellemes és olesó savanyúvíz; dús szénsavtartalmánál fogva nemcsak biztos óvszer fertőző elemek ellen, hanem a benne foglalt gyógyóknál fogva kitűnő szere a legkülönbözőbb gyomor-, légső- és húgy-ervi betegségeknek. Azért tehát

Használjuk a mohai Ágnes-forrást, ha gyomor-, bél- és légsőhuruttól szabadulni akarunk.

Dr. Kéty.

Használjuk a mohai Ágnes-forrást, ha a vesebajt gyógyítani akarjuk.

Dr. Kővér.

Használjuk a mohai Ágnes-forrást, ha étvágyhiány és emésztési zavarok állanak be.

Dr. Gebhardt.

Használjuk a mohai Ágnes-forrást, ha májbajoktól és sárgaságtól szabadulni akarunk.

Dr. Glass.

Háztartások számára másféltérsnél valamivel nagyobb üvegekben minden kétes értékű mesterségesen szénsavval telített víznél, sőt a szódavíznél is olcsóbban adja, hogy az ÁGNES-forrás vizét a legszegényebb ember is könnyen megszerezhesse.

Kedvelt borvíz! ——— Kedvelt borvíz.

Kapható

minden fűszerüzletben és elsőrangú vendéglőben
Főraktár BAJA város és közvetlen környékére:

Drescher Gyula úrnál.

Árak úgy a vidéki, mint a helyi fogyasztásra:

1°/₁₀ literes üveg 50 fillér. 1 literes üveg 42 fillér
1/2 literes üveg 30 fillér

ugyan itt ingyen kapható az ÁGNES-forrás diszes kivitelű ismertető füzeté.

Könyvek havi részletfizetésre.

Tisztelettel jelentem, hogy a Révai Testvérek irod. intézet részvénytársasággal kötött egyezségem alapján módomban van minden néven nevezendő irodalmi művet, legyen az nagy, vagy kicsiny, régi, vagy új, ugyanolyan részletfizetési feltételek mellett számítani, mint bármely más részletfizetési vállalat.

KÖNYVEK HAVI RÉSZLETFIZETÉSRE.

Teljesen szükségtelen tehát a t. közönségnek könyvei beszerzése végett könyvügynököket venni igénybe, annál kevésbé sem, mert nem egyszer volt módjában tapasztalni, hogy az ügynökök rútol visszaéltek a beléjük helyezett bizalommal.

Terjedelmes árjegyzékkel díjtalanul szolgálók.

Szives támogatását kérve, vagyok tisztelettel

———— **IFJ. WAGNER ANTAL** ———

könyvkereskedő.